

L'altre Juli Leal

Director d'escena, doctor en filologia, traductor i guionista. Juli Leal, un dels homes de teatre més complets de la seua generació.

La recent reposició del muntatge del Centre Dramàtic de la Generalitat valenciana del text de Luigi Pirandello *L'home, la bèstia i la virtut* ens ha donat ocasió d'acostar-nos a Juli Leal, un dels homes de teatre més complets de la seua generació, ocasió que no hem volgut aprofitar, com és costum, per a fer una glosa de la part més coneguda del seu treball, la de director d'escena, sinó per a desvetllar alguns altres aspectes de la seua pràctica professional, apassionant i extensa.

—*Als crèdits de L'home, la bèstia i la virtut Juli Leal figura com a director adjunt, al costat del director de l'espectacle, el nord-americà John Strasberg. Aquesta figura, la de director adjunt, no és habitual en la nostra pràctica escènica, i molts la confonen amb la de l'ajudant de direcció. ¿Un director adjunt és una altra cosa?*

—Efectivament, el treball de l'ajudant de direcció és un treball eminentment tècnic, de supervisió de l'execució del muntatge i, en alguns països, assumeix també pràctiques equivalents a les del nostre regidor. En el meu cas, la proposta ha estat tota una altra. A mi em van cridar fonamentalment per a supervisar la dramaturgia i alguns aspectes fonètics de la interpretació, però a partir dels primers assajos la relació amb John Strasberg va potenciar tota una altra dinàmica; una dinàmica de consultes, d'aportacions mútues que em permeté ajudar-lo a accentuar deter-

Juli Leal.

minats referents mediterranis del muntatge, que em féu parlar-li molt de València, de passejar tots dos pel Cabanyal i fer-li conèixer aspectes de la nostra manera de ser, de la nostra visió fatalista del món, de la nostra

vitalitat, si és vol, contradicció... D'alguna manera, em sent també responsable del muntatge i crec que hi he aportat alguna cosa.

La participació de Juli Leal en aquest espectacle s'insereix en allò que po-

dríem anomenar la pràctica escènica regular d'aquest home de 43 anys, nascut al costat de les Torres de Quart de València, alt com elles i, de tant en tant, una mica rodó; solitari però extravertit, amb dificultats per a comunicar amb els altres quan vénen les hores baixes, però tothora necessitat del contacte humà, l'amistat, el diàleg; un home d'àmplia cultura teatral, però que continua conservant una actitud ingènua i una mica fantasiadora davant les complicacions d'un món professional cada vegada més difícil d'entendre; un home, en fi, que pot passar en qüestió de segons de la còlera a la riulla, de l'activitat més exhaustiva a la més negra de les depressions. Un àries perfecte.

Però a més d'un dels més representatius dels nostres directors d'escena, Juli Leal és també doctor en filologia francesa i professor de la Universitat de València i darrerament la Televisió Valenciana ha permès al gran públic, sobretot al que no acostuma a anar al teatre, conèixer una nova faceta del nostre personatge: la d'autor. Juli Leal signa, juntament amb Rafael Garcia, les històries de la Cati, la minisèrie de cloenda de les emissions.

—Aquest treball és el primer que he fet per a la televisió, però jo he escrit molt, abans, per al teatre. Des de mitjans dels anys setanta. La primera cosa fou *Memòries de la coentor*, l'única que fins ara he firmat en solitari. Normalment he treballat

en col·laboració, amb Rafael Garcia sobretot; també amb Àngel Burgos, i amb tu —¿te'n recordes?— una adaptació del *Decameró* que, per cert, no hem acabat encara. Sempre són textos en funció d'un muntatge. Fins i tot el darrer —*Me voy o no me voy*—, que encara tardarà un temps a pujar a l'escenari.

—¿No t'has plantejat mai escriure sense pensar en el muntatge? En el fet que tu en faries el muntatge, vull dir.

—La veritat és que no. L'única cosa que n'he escrit al marge és un recull de contes que, ara per ara, ni tan sols se m'ha acudit publicar. Són com una espècie d'instants sobre personatges del carrer, imatges que se m'han quedat gravades, aquest tipus de coses, ja m'entens.

—A més d'escriure has traduït i adaptat molts textos per al teatre.

—Sí, i com abans, almenys en una primera fase, han estat textos que he dut posteriorment a l'escena —Txèkhov, Molière, Goldoni, etc. Fa tres o quatre anys, però, des de la traducció que vaig fer de *Per davant i per darrere*, de Michael Frayn, he començat a tenir regularment encàrrecs de traducció per a altres companyies. El treball de traducció —tu ho saps tan bé com jo— és molt interessant, si es fa ben fet. El problema és que nosaltres, ací, no comptàvem amb una tradició, ni tampoc amb una pràctica de gèneres en valencià diferents del sàinet, i les primeres coses que vam fer les vam fer aplicant al teatre una llengua molt preciosa, que es regia per les lleis de la literatura però que

no funcionava bé en els escenaris. Ara, crec jo, comencem a marxar pel bon camí.

—En una de les meues darreres incursions universitàries he tingut ocasió de ser alumne teu en un interessantíssim curs sobre el teatre menor francès. Parla'ns de la teua faceta acadèmica i investigadora.

—Jo, en això, he tingut molta sort. Quan dubtava si em seria possible compaginar la docència amb la pràctica teatral, Elena Real, la cap del departament, m'encoratjà a continuar. El que vaig fer llavors va ser orientar les classes i el treball d'investigació cap al teatre. Però no cap al teatre considerat exclusivament com a fenomen literari. Vull dir que l'alumne no és per a mi només un lector, sinó també un espectador en potència i un possible investigador futur

del fet teatral. ¿Les coses que m'interessen? Ja les saps: el melodrama, el vaudeville... Labiche, un descobriment fascinant, l'autor a qui vaig dedicar la tesi doctoral, que és encara, incomprendible, un desconegut entre nosaltres. Faig classes, publique articles en revistes especialitzades, assistesc a congressos... Com qualsevol altre professor universitari.

—I, a més d'això dirigeix —i molt bé— un espectacle cada any com a mínim, demunt els escenaris. Li demane una frase solemne per tancar l'entrevista, d'aquelles de l'estil de «La passió del teatre s'apoderà de mi i canvià la meua vida, etcètera...».

—Juli riu.

—És molt més fàcil que això. És que m'agrada.

Rodolf Sirena

SALA D'EXPOSICIONS DE LA FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONES
CARRER CORREUS, 3 - 46002 VALENCIA TEL 351 14 35

LA LITERATURA EN COLORS

15 Desembre - 7 Gener

Laborables d'11 a 14 i de 17 a 21
Festius d'11 a 14. Dilluns matí, tancat.

FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONES

Centre
Carles Salvador

CURSOS PER CORRESPONDÈNCIA

1. Llengua i Literatura:

- Curs d'Iniciació.
- Curs d'Iniciació (per a castellanoparlants).
- Curs Bàsic.
- Curs Progressiu de Llengua.
- Curs de Professorat.

2. País Valencià:

- Geografia i Història del País Valencià.

Matrícula oberta tot l'any, tret del mes d'agost. Per a més informació, adreceu-vos al

Centre Carles Salvador

Moratín, 15, 6a. 46002-València